

REMISSYTTRANDE

Ert Dnr: U2020/05545
Vårt Dnr: 2021_03
2021-04-29

Utbildningsdepartementet
Universitet- och högskoleenheten

103 33 STOCKHOLM

REMISSVAR

INNOVATION SOM DRIVKRAFT – FRÅN FORSKNING TILL NYTTA (SOU 2020:59)

IKEM Innovations- och Kemiindustrierna i Sverige, IKEM, har följande synpunkter.

GENERELLT

IKEM anser att det är bra att frågorna om innovationsstöd utreds. I våra mätningar av näringslivsklimatet framgår att det att industrin anser att Sveriges satsningar på forskning och akademisk utbildning skulle kunna leda till mer innovationer och tillväxt. Hela innovationsstödssystemet ring lärosätens forskning skulle kunna fungera effektivare och ge mer resultat för Sverige, dess studenter, forskare och industrin med samma insats.

Framför allt efterfrågar industrins forskningsavdelningar mer samarbete, gärna så att näringslivets och lärosätens forskare forskar tillsammans och samarbetar om resultat och rättigheter. Mindre företag, SME, och startups som verkar i forskningsintensiva marknader såsom avancerad materialutveckling och life science pekar också på att innovationsstödssystemet är splittrat på väldigt många aktörer och där det är svårt att hitta aktörer som har tillräckligt djupa kunskaper i den marknad som företaget siktar på. **Därför stödjer IKEM helhjärtat förslagen om nationella tematiska kontor som kan bygga specifik sektorskompetens.** Det är ett förslag i rätt riktning.

Dock anser IKEM att utredningens direktiv är allt för snävt formulerat. Utredningen avgränsas till de stöd och strukturer för holdingbolag och innovationskontor som finns runt lärosätena. Det är ett för begränsat urval för att få grepp om de förändringar som behövs för att få ut mer tillväxt och resultat ur den nya kunskap och de forskningsresultat som lärosätenas forskargrupper skapar.

Utredningen går igenom befintliga strukturer inom utredningens avgränsning och bör därför kompletteras. Viktiga frågor som bör prioriteras i ett fortsatt arbete för ökat nyttiggörande är:

- **Större helhetsgrepp på innovationsstödssystemet som omfattar både lärosäten, näringsliv, andra statliga och regionala aktörer, samt med ett fokus på att göra innovationsprocesser enklare och snabbare.**
- **Tydliga ekonomiska incitament i forskningsfinansieringen för innovation och forskningssamverkan mellan akademi och näringsliv – en innovationspremie.** Lärosäten som kan visa på resultat av innovationssamarbeten mellan entreprenörer, forskare, studenter och näringsliv behöver premieras med ökade anslag.

- **Tydliga ekonomiska incitament i forskningsfinansieringen för ökad forskarrörlighet, både mellan lärosätena och mellan lärosätena och näringslivet, inte minst internationellt – en rörlighetpremie.** Om lärosätets forskare lär sig mer aktuella utmaningar i näringslivet och om näringslivets forskare lär sig mer om den globala akademiska fronten i olika områden kommer mer värdefulla innovationer komma fram. Mobilitet internationellt gynnar också kvalitet och relevans av forskningen.
- **Tydligare styrning och ledning för ökad nytta av forskning och högre utbildning.** IKEM ser en viktig möjlighet för ökad innovation är att studenter vid högre utbildningar får lära sig av excellenta forskare om nya kunskaper och att de sedan bär med sig kunskapen i sitt arbetsliv. Det är troligen en större möjlighet för innovationer från akademisk forskning än att lärosäten har egna strukturer för att skapa bolag och använda skattemedel som riskkapital.

Forskningsintensiva startups kämpar ofta om frågor om riskkapital. De behöver kapital, men de behöver också kompetens för att hitta sin marknad snabbare. Kompetensen finns ofta inom näringslivet och därför bör samarbete mellan offentligt och privata aktörer användas när det går – det är ett smart sätt att arbeta i ett litet land. Bland större företag finns en ökad insikt om behovet av att samarbeta mellan stora företag och startups, det är en utveckling som även bör omfamnas och uppmuntras när lärosätets insatser inom innovationsstödjande strukturer sätts.

SPECIFIKA SYNPKTER

7.3: Högskolor tilldelas innovationskontor

Om innovationskontor ska finnas vid högskolorna eller organiseras i någon annan form är svårt att svara på då utredningen haft ett så avgränsat uppdrag.

Utredningen tar här upp att kontoren kan hjälpa till att komma åt forskningsinfrastruktur vid lärosätena. Det är ett viktigt område, men kräver också arbete inom lärosätet i form av strukturer, juridik, priser, etc.

Innovationskontoren föreslås att de ska hjälpa studenter och medarbetare vid lärosäten. Det kan vara ett för snävt synsätt. Tidigare studenter, eller personer som arbetar i näringslivet bör också kunna få innovationsstöd i anslutning till akademien – särskilt inom forskningsintensiva marknader. Avgränsningen uppmuntrar personer att hålla sig i närheten av "sitt" lärosäten – men vi vet att rörlighet nationellt, internationellt och mellan akademi och industri är viktiga faktorer för innovation.

7.4: Genom tematiska satsningar kan Sverige kraftsamla

IKEM tillstyrker förslagen.

Sverige behöver i sin styrning av innovationsstöd på både statlig, regional och kommunal nivå utgå ifrån att industrin är internationell och mycket specialiserad. Vägen för en innovation att nå sin potential kan kortas i tid och de totala kostnaderna sänkas väsentligt om råd och kontakter tidigt kan fås av personer med specifika kunskaper och nätverk inom innovationens område. Ett skifte mot organisationer med nationellt ansvar är ett viktigt steg i det. I utredningen pekats Life Science, AI och material ut. Det är bra, men kan också byggas ut med fler.

8.1.1. Högskolornas strategier för immateriella rättigheter

IKEM avstyrker förslaget om inte en nationell strategi för lärosätets immateriella rättigheter först tas fram. Denna kan sedan kompletteras med de individuella lärosätena förhållningssätt givet det enskilda lärosätets profil.

I grunden är det viktigt att högskolornas strategier och förhållningssätt till immateriella rättigheter fungerar med varandra. För oss som har praktiskt erfarenhet vet vi att det kan vara svårt att få olika lärosätens avdelningar att komma överens om ett gemensamt avtal när man ska samverka med flera lärosäten i ett projekt. Att olika lärosäten har olika förhållningssätt och strategier gör det också svårare för näringslivets jurister att lära sig hur man samverkar effektivt tillsammans.

Därför behövs i första hand en nationell strategi för lärosätens immateriella rättigheter där lärosäten kan komma överens under ledning och samordning från PRV. Strategin kan till exempel innehålla olika förslag till avtalsmallar för samarbetsprojekt och konsortier. Då kommer samverkan med näringsliv underlättas.

8.1.2 PRV ska fortsatt arbeta med kompetenshöjande insatser inom immaterialrätt

IKEM tillstyrker förslaget med ovan tillägg för 8.1.1.

I arbetet bör ingå hjälp kring avtalsmallar för olika typer av samverkansprojekt, uppdrag och konsortieavtal som bör utvecklas i nära samverkan med företag med omfattande erfarenhet av samarbete med akademi.

8.2 Inrättandet av ett nationellt center för entreprenörskap

IKEM avstyrker förslaget.

Utredningen pekar på att attityden och kulturen kring synen på företagande och entreprenörskap, och hur det bidrar till välbefinnande i Sverige, brister vid en del lärosäten. Det är allvarligt. IKEM ser dock inte hur ett nationellt centrum skulle kunna påverka detta i nämnvärd riktning eftersom ett centrum troligen inte når ut till rätt personer. Attityderna inom ett lärosäte behöver troligen påverkas baserat på kunskaper. Kraven på relevant och aktuell akademisk kunskap inom t.ex. entreprenörskap, nationalekonomi, effektiviteten av marknadsekonomi jämfört med planekonomi kan skärpas genom en nationell utvärdering av hur väl utbildning och forskning står sig kvalitetsmässigt hos olika lärosäten inom dessa områden. Samtidigt finns även inom entreprenörskapsforskningen tendenser till mer planekonomiska sätt att organisera området – vilket gör det svårt att påverka eftersom "båda sidor" baseras på internationella akademiska diskurser. Genom att alla områden blir mer specialiserade kan det vara svårt för lärosäten att ha en spetskompetens inom tillräckligt många områden och därför bör det uppmuntras att kurser, kompetens och lärare/forskare lånas ut eller köps in mellan lärosäten (även internationella). Det är inte troligt att ökat antal centrumbildningar löser detta.

Området påverkas troligen enklare genom tydliga incitament genom att resurstilldelningssystemet till lärosäten mer premierar resultat från innovationssamarbeten och som premierar att lärosäten samarbetar om olika kursmoment och kompetenser.

OM IKEM

IKEM organiserar 1400 företag med 70 000 anställda i olika typer av industrier som med kemi förädlar råvaror och säljer produkter på marknaden. Flera av företagen har egen industriell forskning med anställda doktorer och professorer, ofta med täta samarbeten med lärosäten i hela världen.

IKEM Innovations- och Kemiindustrierna

Nils Hannerz
Forsknings- och Innovationschef